

PRIA ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu kohtumine

21. märts 2023

Kaugseire võimaluste rakendamine pindalatoetuste kontrollimisel

Mariell Viinalass
PRIA arendusnõunik
21.03.2023

Eellugu

- * Liikmesriikide makseagentuuride surve Komisjonile kontrolliprotsesside lihtsustamise osas – 2017 a makseagentuuride direktorite kohtumine
- * EL vahenditest rahastatud Copernicus programmi raames üles saadetud satelliidid laialt kasutusele võetud - tasuta materjal kontrolliprotsessis kasutamiseks
- * 2018. aastast seadusandluses võimalus kohapealseid kontrole asendada monitoorimisega – seire teel tehtavad kontrollid, checks by monitoring CbM
- * 2021. aastaks esimese 5 liikmesriigi kogemus monitooringu rakendamisel 3 aastat – raport
- * Audiitorite Koja hinnang - parim võimalik praktika

Eelpool nimetatud sammud on andnud julguse Euroopa Komisjonile jõuliselt uut poliitikat rakendada ning läbi suruda suurt mõttemaailma muutust – **oluline on tulemus, kontrollisüsteem tervikuna usaldusväärsusel põhinev ja ennetav**, süsteemi toimivust hinnatakse läbi kvaliteedihindamise

Suurim muudatus pindalatoetuste kontrolliprotsessis läbi aegade!

Mis on pinnaseire

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/2116 artikli 65 kohaselt loetakse **pinnaseiresüsteemiks** korda, mille alusel regulaarselt ja süstemaatiliselt vaadeldakse, jälgitakse ning hinnatakse põllumajandustootja põllumajanduslikke tegevusi ja järgitud tavasid põllumajandusmaal.

Kontrolli ja karista

Tulemuslikkus

Kontrolliprotsessi muutus

- * Kontrolle tuleb hakata tegema 100% ulatuses varasema 5% valimi asemel – Eestis 1 miljonit ha põllumajandusmaad, ~200 000 põldu
- * Suurenenud kontrollimahuga toimetulekuks tuleb kasutada kaugseire meetodeid – seiramine ehk pinnaseire
- * Kontrollimise aluseks Sentineli satelliidi pildid või muud vähemalt samaväärse väärtusega andmed – eelkõige teiste satelliitide andmed ja asukohamärgisega fotod
- * Protsessi hakatakse hindama läbi kvaliteedikontrolli -> tänaseks veel selgunud ei ole

Kontrolliprotsessi muutus – seadusandlusest tulenev ajakava

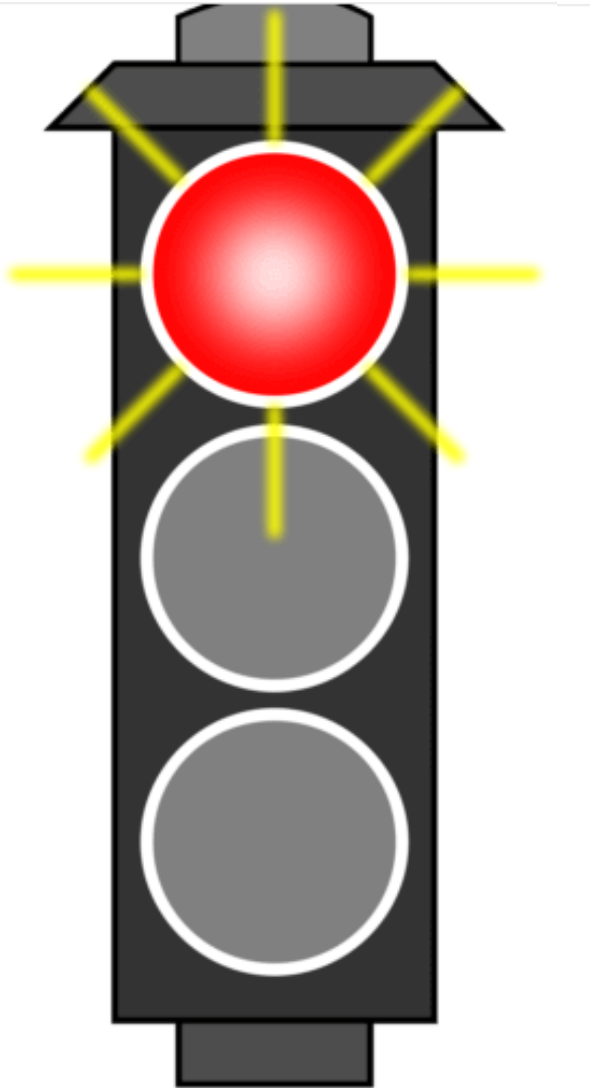
- * Komisjoni seadusandlus jõustus **1.01.2023** – aasta varem võrreldes varasema teadmiselega!
- * 2023 a kohustuslik seiramine põhisissetulekutoetuse osas (PST), võimalus seirata kõikide sekkumiste osas
- * 2024 a kohustuslik seiramine kõikide sekkumiste osas
- * PRIA rakendab uut kontrolliprotsessi võimalikult paljude sekkumiste osas
- * Seirata tuleb kõiki nõudeid, mida on võimalik seirata

PSS olemus - markerid

- * Kuna seiresüsteemi peab 2023 rakendama vähemalt põhisissetulekutoetuse (PST) osas, peab süsteem suutma kaugseire teel kontrollida kõiki PST nõudeid
- * Seiresüsteem peab iga põllu tasemel suutma kindlaks teha:
 - * Mittetoetusõiguslike elementide olemasolu - püsivad elemendid nagu teed, hooned jms
 - * Mittetoetusõigusliku maa kasutus (*land use*) - sisuliselt mitte õige tegevus või kultuur vms
 - * Maakasutuse muutuse - leitakse teine maakasutus, kui taotleti - P, PR ja PK.
- * Markerid nõuete kontrollimiseks (PRIA ostab teenusena sisse):
 - * Mittetoetusõiguslike elementide marker
 - * Homogeensuse/heterogeensuse marker
 - * Kündmise marker
 - * Niitmise marker
 - * Kultuurigrupi marker
- * Markerite tulemuste (kombinatsioonide) alusel klassifitseeritakse kõik põllud valgusfoori alusel kolme gruppi

PSS olemus - valgusfoor

Lõplik punane - leitakse mittevastavus vähemalt ühe markeri puhul. Peab tegema järeltegevusi. Taotlejat teavitatakse sellest ja antakse võimalus tegevus ära teha, taotlust muuta, tõestada tehtud tegevust või eemaldada taotlemine. Kui punaseid põlde korda ei tehta, siis neile raha maksta ei või

Mittelõplik e kollane - süsteem ei suuda tuvastada nõuete täitmist ega mittetäitmist. Järeltegevusi ei ole tarvis ja võib raha maksta

Lõplik roheline - mittevastavusi ei leita ühegi markeri osas ja põld on toetusõiguslik - võib raha maksta

PSS olemus - fotoäpp

- * Taotleja suhtlemiseks tuleb luua asukohamärgisega fotode haldamise rakendus ehk fotoäpp
- * Fotoäpi kaudu annab PRIA taotlejale teada potentsiaalsest nõude rikkumisest
- * Taotleja saab rikkumise kõrvaldamise tõendamiseks teha fotod ning saata need fotoäpi kaudu meile
- * Nimekonkursi tulemusena kannab PRIA esimene fotoäpp nimetust „IVA“

Kohustus vs võimalus

- * Pinnaseire süsteemi rakendamine ning selles kirjeldatud uute komponentide loomine on liikmesriigi kohustus pindalatoetuste rakendamisel
- * PRIA peab tagama 100%-lise nõuete kontrollimise, kasutades selleks kaugseire meetodeid ja võimaldama taotlejale suhtlust fotoäpi kaudu
- * Taotleja jaoks on tegemist võimalusega süsteemi paindlikumalt kasutada – inspektorit eemal hoida ja/või taotlust sanktsioonideta muuta
- * Taotleja ei pea fotoäppi kasutama, aga sellisel juhul on punaste põldude osas vajalik läbi viia kohapealne kontroll reaalse tulemuse hindamiseks

Tulevikuvaade

- * Järjest enam kasutada toetuste rakendamisel (taotlemisest maksmiseni) tehnoloogiat – digipööre põllumajandustoetuste rakendamisel
- * Tehisintellekti arendamine ning kontrollidesse kaasamine –tehisintellekti kasutamine fotode üle vaatamiseks
- * Seire ja tehisintellekti kasutuselevõtmine ka muudes tegevustes ja protsessides, eelkõige ennetavates ja suunavates tegevustes
- * Seire tulemite alusel erinevate teadmusteenuste ja toetusvõimaluste pakkumine

Pinnaseire projekti start – 2023 a kohustusliku kontrollisüsteemi rakendamine

Välise teenusepakkuja poolt markerite tuvastamine

Kultuurigruppide
tuvastamine

Kündmise ja niitmise
tuvastamine, pidev
homogeensuse ja
mittetoetusõiguslike objektide
seire

Valgusfoori koostamine
ning suhtlus taotlejaga
fotoäpi teel

Pinnaseire kompetentsikeskus rohepöörde tugi

- võimalused kogu Eestile

Online info: „Eye on the field“

- Maakasutuse/kultuuride tuvastamine
- Mullaseisundi hindamine
- Põllukultuuride seisundi hindamine
 - ilmastikust, taimekahjuritest, taimehaigustest tingitud kahjustuste varajane märkamine
 - toitainete ja veepuuduse avastamine
- Loodusliku ja inimtekkelise KHG heite ja süsiniku sidumise seire
- jne

Loob muuhulgas võimaluse prognoosida detailselt saagikust ning saada ajakohast ülevaadet toidujulgeoleku olukorrast!

Pinnaseire kompetentsikeskus

rohepöörde tugi - võimalused kogu Eestile

Pinnaseire täna

- Arendada pinnaseire süsteemi integratsioon kõigisse PRIA pakutavatesse teenustesse
- Parandada sisendandmete kvaliteeti (parema resolutsiooniga satelliidifotod ja ka teised allikad aerofotod, fotod mobiilirakendusest)
- Alustada tehisintellekti arendamist ja kaasamist fotode analüüsi
- Alustada andmete salvestamist ja hoiustamist (põldude seireandmete aegrida)

Pinnaseire 2023+

- Kaasata seiresse uusi andmeid (veesisaldus, väetiste kasutamine, CO2 mõõtmine, temperatuur jne.)
- Arendada tehisintelligenti analüüsimehhanismi möödunud perioodi andmeid ja kasutada neid "tuleviku ennustamiseks"/"tuleviku nägemiseks"
- Arendada välja "lihtsad otspunktid" (API) liidestamiseks erasektori ja ka teiste riigiasutustega, et saaksime enda poolt loodud seireandmeid ja ka AI poolt loodud andmeid kõigiga jagada

SEIRE/KONTROLL

PROGNOOSIMINE/ENNETAMINE

PRIA valmisolek

- * Ellu kutsutud pinnaseire süsteemi arendamiseks projekt eesmärgiga tagada PSS rakendamine 2023 aasta kontrolliperioodil
- * Markerite osas pakub teenust KappaZeta
- * Arenduspartneriks CGI

Anname endast kõik, et 2023. a pindalatoetuste kontrollimise protsess oleks võimalikult lihtne, bürokraatiavaba ning läbipaistev kõikide taotlejate jaoks!

Aitäh!

Mariell.Viinalass@pria.ee

Pindala- ja loomapõhised sekkumised uuel programmiperioodil

Tanel Trell

21.03.2023

Toetuste ajakavast

Piimalehma, ammalehma ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetus

- Vastuvõtt 2.03 – 17.04.2023 (**Hilinemise perioodi ei lisandu!**)
- Lisandunud tootmiskohustusega seotud toetus ammalehma kasvatamiseks
- Piimalehma toetus kõigile (st. ka saartele) samadel alustel
- Kohapealne kontroll samadel alustel, mis siiani (5% põhivalimi kontroll kohapeal
- Tingimuslikkus (endine nõuetele vastavus) 1% taotlejate kontroll kohapeal

Mesilasperede toetus

- Vastuvõtt 1.05 kuni 10.05
- Vastuvõtu periood muutub lühemaks (varem 15.05), teisi muudatusi ei ole.

Pindalatoetuste taotlus ja sellel esitatavad toetused

- Vastuvõtt on planeeritud samale perioodile, mis siiani, st (2).05 kuni 15.06. (**Hilinemise perioodi ei lisandu!**)
- Seadusandluse valmimise kuhjumine aasta lõppu (sh ei ole siiani lõplikult selged Komisjoni poolsed juhised, mis taotlusvorme mõjutada võivad) on muutnud infosüsteemide arenduste graafiku väga pingeliseks. Suuremahulised arendused paralleelselt (e-PRIA, uus kontrollisüsteem) lühikeses ajaaknas.

Toetustest üldisemalt

Strateegiakava 2023–2027 otsetoetused:

- [Põhissetuleku toetus](#) (PST)
- [Ümberjaotav toetus](#) (ÜJT)
- [Noore põllumajandustootja toetus](#) (NPT)
- [Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus](#) (TVK)
- [Puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus](#) (PKV)
- [Seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#) (SKT)
- [Keskkonnasõbraliku majandamise toetus](#) (KSM)
- [Mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetus](#) (MAHE)
- [Ökoalade toetus](#) (ÖKO)
- [Ökosüsteemiteenuste säilitamise toetus](#) (ÖST)
- [Mesilaste korjeala toetus](#) (MESI)

Strateegiakava 2023–2027 maaelu arengu toetused

- Loomade heaolu toetus (LHT)
- Ohustatud tõugu looma pidamise toetus (OTL)
- Loomade tervist edendavate kõrgemate majapidamisnõuete toetus (KMN)
- Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus (MAHEL)
- Turvas- ja erodeeritud mulla kaitse toetus (MULD)
- Põhjavee kaitse toetus (PÕHJAVESI)
- Pinnavee kaitse toetus (PINNAVESI)
- Pärändniidu hooldamise toetus (NIIT)
- Elurikkuse soodustamine Natura 2000 erametsades

Maaelu arengukava 2014–2020 toetused

- Mahepõllumajandusele ülemineku toetus ja mahepõllumajandusega jätkamise toetus (MAH)
- Keskkonnasõbraliku aianduse puuvilja- ja marjakasvatuse toetus (KSA)
- Piirkondlik mullakaitse toetus (MULD)
- Piirkondlik veekaitse toetus (VESI)
- Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus (SORT)
- Ohustatud tõugu looma pidamise toetus (OTL)
- Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus (PLK)

Millega suuremas plaanis arvestada

Tingimuslikkus

- **Nõuetele vastavus asendub tingimuslikkusega, mis on:**
- Kõigile kohustuslik (eelmisel perioodil väiketootjate kavaga liitunutele ei kohaldunud)
- Sisaldab nn rohestamise nõudeid (püsirohumaat säilitamine, ökoalad) - MAHE tootmissuunast tulenevad erisused ja väiketootjate erisused puuduvad.
- Mõju on laiem, sest nõuete rohestamise nõuete rikkumine mõjutab kõiki EL rahastusega pindala- ja loomapõhiseid toetuseid

Maaelu arengukava 2014–2020 toetused

- Kehtivad perioodi 2015-2022 seadusandluses toodud reeglid:
- Valimite põhine kohapealne kontroll, toetuste vähendamine
- Samuti ei saa endiselt pärast 15. juunit enam pindasid põllul suurendada. Kui on teavitatud kohapealsest kontrollist, siis kultuure muuta, taotlemist eemaldada jms.
- **Kõiki vana perioodi MAK kohustustega toetusi, v.a SORT, saab asendada uue perioodi toetustega!**

Kontrollisüsteem

- **Loomatoetused ja vana perioodi MAK toetused** jätkuvad sarnaselt senise praktikaga – kohapealne kontroll valimipõhiselt (5%).
- **Tingimuslikkus** – 1% taotlejate kontroll kohapeal.
- **Pinnaseire.** Pindalatoetuste osas on vajalik nõudeid, mis on satelliidiandmete alusel seiratavad, kontrollida kõikide taotlejate osas. Täiendavaks nõuete hindamise kontrolliks on vajalik suhtlus taotlejaga – vajadusel palutakse taotlejalt foto tegemist ja selle edastamist. Lisaks on lõplikuks hindamiseks vajadusel vajalik ka kohapealne kontroll. Nõuete osas, mida satelliidipiltidelt hinnata ei saa, jätkuvad ka kohapealsed kontrollid.
- **Jätkuvad** - topeltpaotlemiste ja põllumassiivide ületootlemiste kontroll. Tagasiulatuv kontroll. Püsirohumaade säilitamise kontroll. Nõuete administratiivsed kontrollid.

Taotlus ja tugi

- Taotluse täitmine on ülesse ehitatud sarnaselt eelmise aasta praktikale.
- Nõuete osas leiab abi [PRIA kodulehelt](#): „Abiks taotlejale“ jm selgitav ja abistav info, koolituste materjalid (Jooksvalt täiendamisel).
- Juba on toimunud mitmeid infopäevaid (MES). Märtsi lõpus planeeritud nõustajatele koolitus koos MeM-iga. Nõustajad koolitavad taotlejaid edasi.
- Eraldi e-PRIA veebikoolitus taotlejatele/nõustajatele, mis salvestatakse ja lisatakse abimaterjalide hulka.
- PRIA infotelefon.
- E-maili omavatele taotlejatele teavitused perioodi jooksul pooleli jäänud taotlustest, vooru toimumisest, peagi lõppemisest jms meeldetuletused.

Pinnaseire

- **Pinnaseire rakendub kõigile uue perioodi pindala põhiste toetustele**, v.a Elurikkuse soodustamine Natura 2000 erametsades
- Rohkem paindlikust uue perioodi seiratavatele meetmetele, et tagada tulemuspõhisus (Eesmärk, et seiratavate meetmete osas läheks makse neile, kes nõudeid täidavad ja kes ei täida, saaksid enda taotluse ajakohastada tegelikule olukorrale vastavaks ilma täiendavate halduskaristusteta, et makse läheks vastavalt täidetud nõuetele - tulemuslikkus).

Pinnaseire ja taotlemine

Kuni 15.06

Esitatud taotluseid saab muuta terves ulatuses (sama, mis käesoleval perioodil)

16.06 – 15.08

- Lubatud on taotlusaluse põllu pindala suurendamine ja vähendamine (Taotlejale positiivne, sest varem põldude pindade suurendamine pärast vastuvõtu perioodi lubatud ei olnud)
- Põldude lisamine taotlusele taotlemise märketa (sama, mis käesoleval perioodil)
- Kultuuri muutmine taotlusel (Taotlejale positiivne, sest muudetud põllumajanduskultuur võetakse menetlusel aluseks ilma, et see viiks toetuse vähendamiseni. Varem võis toetusest ilma jääda kui oli juba toimunud kohapealne kontroll või muudetud põllukultuur osutus olema kõrgemas ühikumääraragrupis).
- Taotlemise märke eemaldamine (Seirataivate meetmete osas ka pärast nõude rikkumise tuvastamist).

16.08 – 1.11

- Ei saa enam uusi põlde lisada ka seirataivate meetmete puhul
- Põllu pinda suurendada ei saa ka seirataivate meetmete puhul.
- Põllu pindala vähendamine on lubatud
- Kultuuri muutmine on lubatud
- Taotlemise märke eemaldamine on lubatud

Pärast 1.11

- Ei saa enam muudatusi taotlusel teha, sh toetusest loobuda. Varem oli see võimalik kuni määramiseni kui ei olnud tuvastatud ja teavitatud rikkumistest.

Keskne e-põlluraamat

Mis seisus see on, millal valmib ning mis infot põllumees seal tulevikus kajastama peab hakkama?

- Hetkel analüüsi/arenduse faasis.
- Teenus on plaanis avada enne 2024.a pindalatoetuste taotlusperioodi.
- Veeseadusest tulenevate põlluraamatus kohustuslike andmete haldamiseks.
- 2024.a on KSM taotlejatel kohustus esitada oma põlluraamatu andmed loodavasse kesksesse põlluraamatusse.

Paindlikkus juba olemasolevate süsteemide vahel (sh Excelil põhinevad lahendused)?

- PRIA loob enda poolt valmisoleku eratarkvaradele keskse põlluraamatuga liitumiseks. Eratarkvaradel tuleb luua enda poolne ühendus.
- Excelis põlluraamatu pidaja saab excelis edasi toimetada, kuid kui on tarvidus andmeid kanda ka kesksesse e-põlluraamatusse, siis tuleb seda teha käsitsi.

Kas on plaanitud arendada ka mobiiliversiooni ?

- Keskse e-põlluraamatu mobiiliversioonis tulevad mobiilile kohandatud vaated võtmetegevustele nagu põllutegevuse sisestamine, põhivaadete vaatamine jms.
- Päril 100% mobiiliversiooni ei tule – näiteks põldude joonistamine on keeruline ja pole mõistlik mobiilile kohandada.

Detailsemad ette saadetud küsimused

Mõiste sööt? Kas lühiajaline rohumaa mis on taotluse aastal tootmisest väljas (ei niideta ega hekseldata) saab lugeda soodis olevaks. Söödi mõiste ei ole antud asjas täpne.

- Söödi käsitus jääb uuel perioodil samaks, mis eelmisel perioodil.
- Millised nõude täpselt söödile rakenduvad, sõltub toetustest.
- Tingimuslikkuse puhul, kui taotleja määrab sööti jäetud maa tootmisest kõrvale, siis 2023. aastal on sellisel maal lubatud kasvatada ja toota põllumajandustooteid ning kasutada taimekaitsevahendeid.

Noorte pindalatoetuse toetuse nõude 1 aastat töökogemust tõendamine. Mis dokumendid on PRIA poolt aktsepteeritavad.

- Tööleping, mis tõestab 1 aastast töökogemust.
- Põllumajandusalaseks töökogemuseks loetakse põllumajandusliku hariduse omandamisel läbitud praktikat.
- Töökogemuseks loetakse töötaja aktiivset osalemist põllumajanduslike tööde planeerimises ja läbiviimises (st ei arvestata raamatupidamistööd jms).

Noorte pindalatoetus- Näitena olukorra kirjeldamine. Isa annab oma kasutuses olevast põllumaast 100 ha oma pojale , kes soovib esimest korda toetusi küsida. Poeg teeb värskelt uue ettevõtte ja taotleb 100 ha ulatuses toetusi koos noortele mõeldus pindalatoetusega. Uuel ettevõttel endal veel põlluharimiseks masinad ja seadmeid ei ole. Kas selline ettevõtte on abikõlblik.

- Antud toetuse raames ei ole nõuet, et ettevõttel on masinad/seadmeid.
- Kontrollitakse meetme määruses ära toodud nõudeid- vanus, haridus/töökogemus jne.

Maastikuelemendid – Kraavide mõiste uuenemine. Millal PRIA uuendab olemasolevaid maastikuelemente (osad kraavid ei ole enam abikõlblikud ja samas tulevad juurde enne mitte abikõlblike kraave)

- Põllumassiivide registri uuendamine on pooleli. Anname teada, kui uuendused tehtud.

Vahekultuuri mõiste – Mida loeb PRIA vahekultuuriks ja kuidas PRIA jälgib ja kontrollib vahekultuuri olemasolu kuna see rajatakse peale 15 juunit ja aastalõpuks on hävinenud.

- Vahekultuuri kasvatamise nõue rakendub alates 2024. aastast.
- Vahekultuur on kultuur, mida kasvatatakse kahe üksteisele järgneva põhikultuuri vahelisel ajal ja mis on põllul 1. septembrist kuni 1. novembrini.
- Vahekultuur võib olla ka allakülv, kuid oluline on, et see allakülv oleks olemas eelnimetatud ajavahemikus. Järgmise aasta taotlusel peab olema teine põhikultuur.

Rohumaadel enam iga aastast niitmist või hekseldamist enam ei kohaldata. Vajalik on antud põlluga tegeleda üle aasta. Kuidas PRIA seda jälgib. Kas tuleb taotlejal kuskil midagi fikseerida. Kui rohukasv on väga nigel (rannarohumaad näiteks) ja ka üle aastaselt ei oleks mõistlik seal midagi teha ja samas on tagatud põllu kiire kasutusse võtmine (ei ole umbrohtu ja võsa) siis kuidas käituda. Taevast võib see märkamata jääda .

- 2023 aastal on võimaik teha taotlusel veergu Otstarve/kasutusviis märge „Ei hoolda“. See tähendab, et taotleja taotleb küll toetust, kuid hooldustööd ta sellel põllul käesoleval aastal ei planeeri. Märge jääb andmebaasi.
- Kui pinnaseire järgmisel aastal põllul tegevust ei tuvasta, palutakse taotlejal saata PRIA fotoäpi läbi pildid, et nende alusel saaks hinnata ebasoovitava taimestikku levikut ja põlumajandusliku tegevust. Kui fotod tõendavad, et maa on heas korras, loetakse nõue täidetuks.

Millal tõendab, eelmisel aastal vaid põllumajandusmaalt toetust saanud taotleja on 60 € kulu hektari kohta. Kas kuludokumendid tuleb kohe taotlemisel lisada.

- Kuludokumente küsib PRIA järelpärimisega menetlemise käigus (Näide: kui kevadel tuleb taotlema uus taotleja, kellel on ainult püsirohumaad (ei ole ka loomi ega mesilasi) siis kuludokumente saab ta maa hooldamise kohta esitada alles suve lõpus/sügisel).
- Kuludokumendid tuleb esitada taotlejal kellel eelmise aastal oli toetuse summa üle 5000,01EURi ning kelle ei olnud 1 ha põllumaad P ja M või 1 loomühikut loomi või 1 mesilaspere. Samuti tuleb aktiivseks tootjaks olemist kontrollida taotleja kohta kellele ei määratud või ta ei taotlenud eelmisel kalendriaastal otsetoetuseid.

Lupjamistoetus - Kuidas hakkab toimuma lupjamiseks kasutatud materjali tõendamine. Millal peab lubjatarbekaarti esitama. Kuidas käituda põlluga kus ühes osas on lubjatarve madal . Kas peab eraldi põllu moodustama. Kuidas sellisel juhul põllu pind moodustada. Kas kogu põld peab äkki asuma lubjatarbe kaardi järgi lubjavaeguses?

- Lupjamistoetuse taotlemine toimub põllupõhiselt. Põllu lupjamist kontrollitakse kohapealses kontrollis põlluraamatu alusel. Lisaks peab taotleja kohapeal esitama tuha tekke aluseks oleva toorme ja muu lubiväetise päritolu tõendava dokumendi. Hiljemalt 1. detsembriks tuleb e-PRIA kaudu esitada PRIA-le lubjatarbekaart.
- Põldu tuleb lubajata vastavalt sellele, kus selleks on vajadus. Kui osal põllust on vaja teha lupjamist ja osal ei ole, siis lupjamise toetuse taotlemisel tuleb taotlusele joonistada põld vastavalt sellele, milline osa põllust lupjamist vajab ja kus seda tegevust reaalselt ka tehakse.

Aitäh!

Uus period

Piret Kljutšivski

21.03.23

Prognoositav 2023. a ajakava

- **Aasta esimene pool**

Meede 6.3 – 22.02-02.03

Meede 4.1 – 22.03-05.04

Meede 3.1 – 22.03-29.03

Meede 3.2 aprill

Meede 16.4

Meede 4.2.1

- **Aasta teine pool**

Meede 4.2.6

Meede 4.2.2 ja 4.2.3

Meede 6.4 september

Meede 6.1 oktoober

Meede 4.3.2 sellel aastal ei avata

Taotlemisest

Vana perioodi meetmed

- Loobumisavaldus, kui projekti ei saa ellu viia
- 30.06 2025

Uue perioodi meetmed

- Hindamine
- Tulemuspõhisus
- Lihtsustatud kulumeetodid

Lihtsustatud kulumeetodid

- Lihtsustatud kulude puhul arvutatakse kulud vastavalt eelnevalt määratud meetodile.
- Igat eurot pole enam vaja tõendava dokumendiga seostada.
- Lihtsustatud kulude kasutamine tähendab seda, et tähelepanu saab koondada rohkem projekti eesmärkide saavutamisele ja seeläbi tulemuse ära toomisele.
- Projektides, mille kulud on deklareeritud lihtsustatud kuluvõimalusi kasutades, tekib vähem vigu.

Kliendihaldussüsteemi loomine PRIA-s

Piloteeritud teenuste pealt on:

- välja selgitatud klientide ja PRIA ootused ning vajadused igas etapis, iga kliendikontakti puhul.
- välja töötatud kliendihalduri teenuse mudel.
- välja töötatud eelnõustamise süsteem.

Eelnõustamine

Praegu

- Eeltäitmine nädal
- Ekraanijagamine eeltäitmise ja täitmise ajal
- Infotelefonis juhendamine

Tulevik

- Avatud voorud, eeltäitmine pikalt avatud
- KHSst kliendist terviklik pilt, nõu vastavalt kliendile
- Riskide osas kohene tagasiside

Väljakutsed

- Nõustamise piir PRIA ja nõustajate vahel
- Üleminek – tööharjad

Kliendihaldur

Praegu

- Kliendist/Projektist puudub tervikpilt
- Kontroll, kontroll, kontroll
- Rahad jäävad kasutamata, pidevad pikendamised.

Tulevik

- Vastutuse võtmine tulemi ära toomise osas
- Info õigel ajal kliendini

Väljakutsed

- Kus loome väärtust enim?
- Töökorraldus ja tööharjad

Aitäh!

Registrite pidamisest

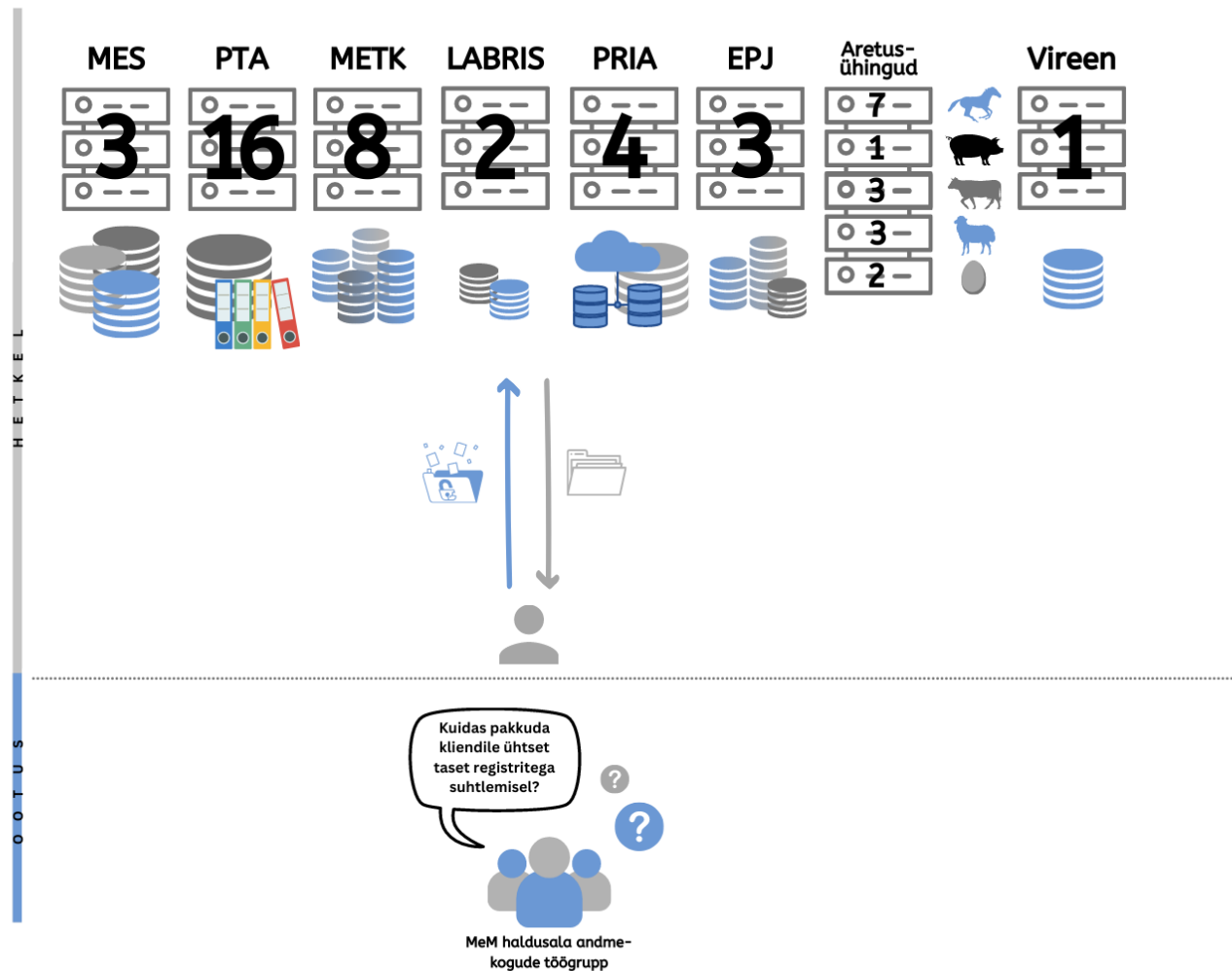

Kiido Levin, PRIA Registrite osakonna juhataja

21.03.2023

MEM haldusala andmekogude pidamine ja koostöö andmekogude pidajate vahel

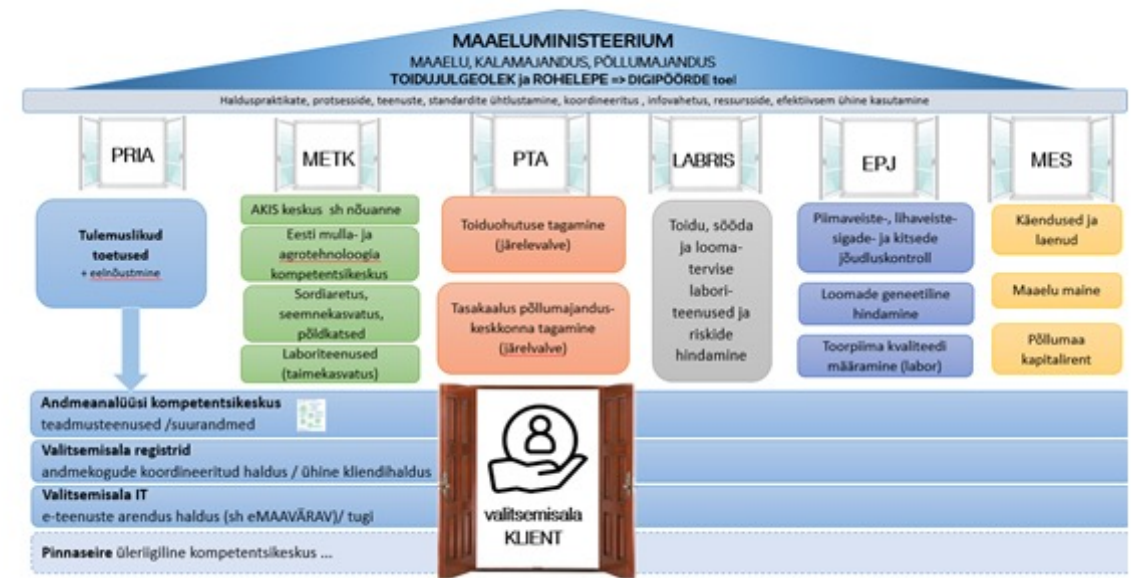

Eelanalüüsi alustamine – MEM haldusala ühtne klientide andmete ja volituste haldamine

Eesmärgiks:

- * Tagada, et iga klient oleks üle MEM haldusala kõigi osapoolte samaselt identifitseeritud
- * Võimaldada üle MEM haldusala ühekordne (s.t mitte igale asutusele eraldi) kontaktandmete esitamine ja muutmine (ühtse praktika tekitamine kesksete registritega suhtlemisel n.t PRIA kasutab äriühingute puhul ainult äriregistrisse kantud e-postiaadressi ja postiaadressi) ja ajakohased andmed kõigi osapoolte jaoks
- * Ühildada haldusala esindusõiguste ja volituste süsteem üheks tervikuks

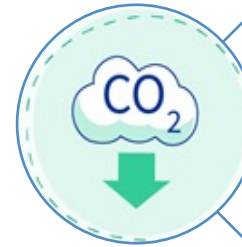

Eelnev on üheks eelduseks Maavärava kasutusele võtmisel

Arenduses – Keskne põlluraamat

I etapp 2022-2023

- * 2023 aasta lõpuni kestab arenduse I etapp ja selle tulemid on:
 1. põlluraamatute andmeid on võimalik PRIA süsteemi koguda ja neid seal hallata
 2. ePRIA kasutajaliideses saab põllumees minimaalses mahus e-põlluraamatut pidada
 3. loodud on eeldused eratarkvaradega andmevahetuseks läbi liidese
- * Hetkel käimas sisulise poole ettevalmistus: uute funktsionaalsuste spetsifikatsioonid ning põldude ja tegevuste andmekomplekti valideerimine
- * 2023 mais → algab arendus
- * 2024 märts → E-põlluraamatu viimine ePRIA töökeskkonda - see on see hetk, kui põllumees saab uusi funktsionaalsusi realselt kasutama hakata ja millest alates andmed kogunema hakkavad

Kasvuhoonegaaside vähendamine

- Algtase 1990 Eestis **2,62 milj/t CO₂ ekv**
- eesmärk 2035 on **1,179 milj/t CO₂ ekv**

Taimkaitsevahendite kasutamise vähendamine

- keemilised pestitsiidid **-50%**
- ohtlikumate pestitsiidid **-50%**

Toitainete leostumise ja kasutamise vähendamine

- Toitainete kadu **-50%**, et mullaviljakus ei halveneks
- Väetiste kasutamine **-25%**

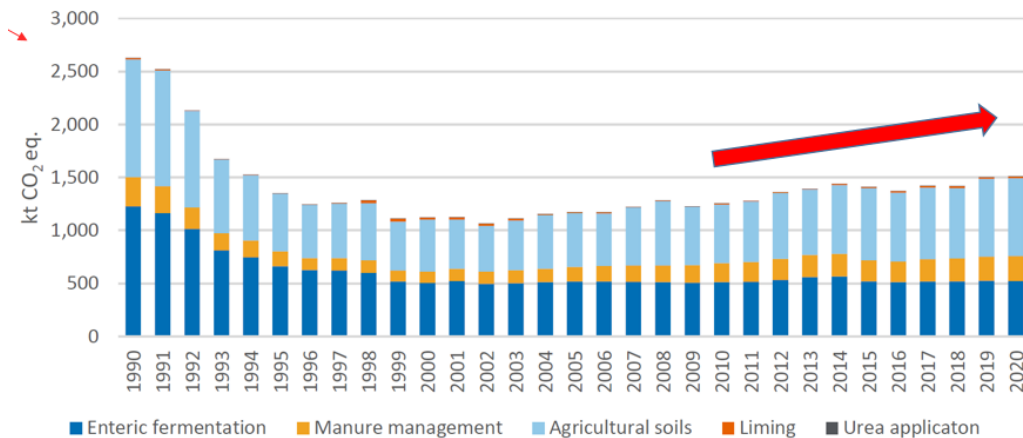
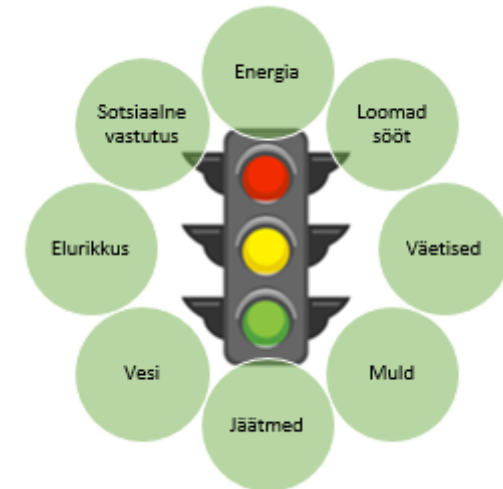

Nutikas maakasutus

- **25%** EL-i põllumajandusmaast **mahe**.
- **10%** põllumaast = **maastikuelemendid**

Kestliku toidusüsteemi rohefoor

- * Metoodikate välja töötamine (näit CO2 jalajälg) (Maaeluministeriumi riigihange nr 253711 Põllumajandusettevõtetes süsiniku jalajälje hindamise tööriista ja juhendi koostamine) ja katsetamine
- * Andmete digitaliseerimine ja automatiseerimine ning andmetel põhineva rohefoori tulemuste tööriista välja töötamine toote ja ettevõtja tasandi.
- * Jõustamine?

Eelanalüüsis – Farmitarkvarade liidestamine põllumajandusloomade registriga

- * Farmitarkvarade ja põllumajandusloomade registri vahelise automatiseeritud andmevahetuse eelanalüüs – 04.01. kuni 04.04.2023
- * Eesmärk -> pakkuda veisepidajatele võimalust edastada veistega seotud sündmuste kohta andmeid otse oma karjahaldustarkvarast
- * Intervjuud-demod tehtud karjahaldustarkvarade Lely Horizon, Dairy Comp 305, DelPro Farm Manager, Uniform Agri, Boumatic, Afimilk ja DairyPlan C21 tarkvarapakujate ja loomapidajatega
- * Analüüs + arendus mai 2023 kuni II kvartal 2024. Mahuhinnang selgub eelanalüüsi tulemusel.
- * Eelanalüüsi tulemite tutvus toimub 10. aprillil kl 14.00-15.30

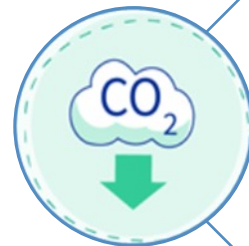
Antibiootikumide kasutamise vähendamine

- Vähendada kogumüüki - **50%**
- PÕKA - Antibiootikumide kasutamise tase (mg/PCU) - **Tase 64 (2016) mg/PCU sihttase 37 (2030) mg/PCU**

Loomapidajate halduskoormuse vähendamine

- Vähendada loomade sündmuste esitamisele aastas. Hetkel loomapidajate kulu - **64 169 h x 9,66 € = 691 875 € ühes aastas.**

Kasvuhoonegaaside vähendamine

- Algtase 1990 Eestis **2,62 milj/t CO₂ ekv**
- Eesmärk 2035 on **1,179 milj/t CO₂ ekv**

Erimärgistatud diislikütuse õigustatud isikute register

- * Alates 1.01.2023 tanklatel ja lõpptarbijale hulgimüüjatel (kokku 38 kütusemüüjat) võimalik EDK ostuõigust kontrollida ja selle alusel kas EDK-d müüa või müügist keelduda.
- * 20.03.2023 seisuga on antud põllumajanduses 7844 ostuõigust ja kalanduses 947 ostuõigust.
- * Jaanuaris kontrolliti 6 903 müügitehingut ning neist 2 052 korral puudus ostjal ostuõigus.

Maksu- ja Tolliameti (MTA) andmetel müüdi 2023. aasta jaanuaris EDKd

ca 975 000 liitrit vähem kui 2022. aasta jaanuaris ning seega vähenes antud aktsiisoodustuse maht võrreldes eelmise aasta jaanuariga ca 342 000 euro võrra.

Maksu- ja Tolliameti (MTA) andmetel müüdi 2023. aasta veebruaris EDKd

ca 1 501 800 liitrit vähem kui 2022. aasta veebruaris ning seega vähenes antud aktsiisoodustuse maht võrreldes eelmise aasta veebruariga ca 527 000 euro võrra.

Müügikoht	2022 jaanuaris ostukohti	2023 jaanuaris ostukohti	Müügi vähenemise osakaal
Hulgimüük lõppkasutajale	20	19	22%
Mehitatud tanklad	95	94	67%
Automaattanklad	21	10	80%

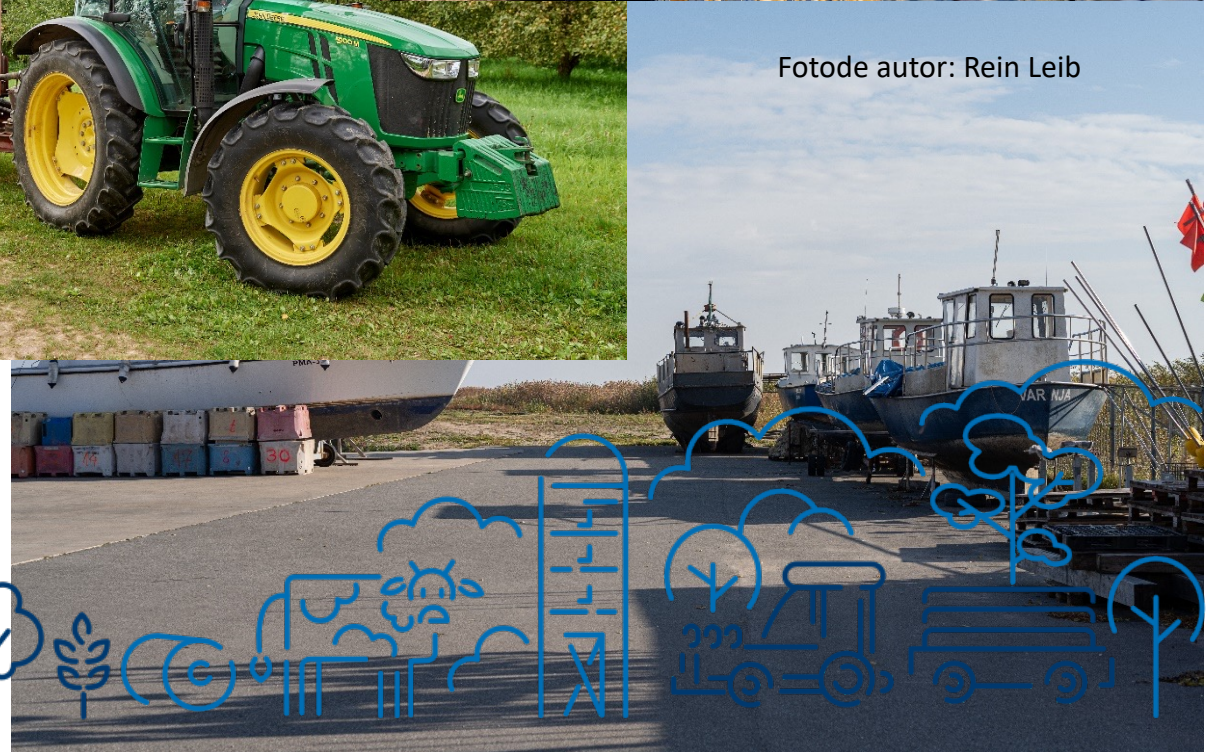

Täna kuulamast!

Kiido.Levin@pria.ee

Fotode autor: Rein Leib

Taustajutud

Rando Undrus

PRIA juhtkonna nõunik

MeM valitsemisala suures pildis...

MAAELUMINISTEERIUM
MAAELU, KALAMAJANDUS, PÕLLUMAJANDUS
TOIDUJULGEOLEK ja ROHELEPE => DIGIPÖÖRDE toel

Halduspraktikate, protsesside, teenuste, standardite ühtlustamine, koordineeritus, infovahetus, ressursside, efektiivsem ühine kasutamine

PRIA

**Tulemuslikud
toetused**
+ eelnõustmine

METK

AKIS keskus sh nõuanne

Eesti mulla- ja
agrotehnoloogia
kompetentsikeskus

Sordiaretus,
seemnekasvatus,
põldkatsed

Laboriteenused
(taimekasvatus)

PTA

Toiduohutuse tagamine
(järelvalve)

Tasakaalus põllumajandus-
keskkonna tagamine
(järelvalve)

LABRIS

Toidu, sööda
ja looma-
tervise
labori-
teenused ja
riskide
hindamine

EPJ

Piimaveiste-, lihaveiste-
sigade- ja kitsede
jõudluskontroll

Loomade geneetiline
hindamine

Toorpiima kvaliteedi
määramine (labor)

MES

Käendused ja
laenud

Maaelu maine

Põllumaa
kapitalirent

Andmeanalüüsi kompetentsikeskus
teadmusteenuused /suurandmed

Valitsemisala registrid

andmekogude koordineeritud haldus / ühine kliendihaldus

Valitsemisala IT

e-teenuste arendus haldus (sh eMAAVÄRAV)/ tugi

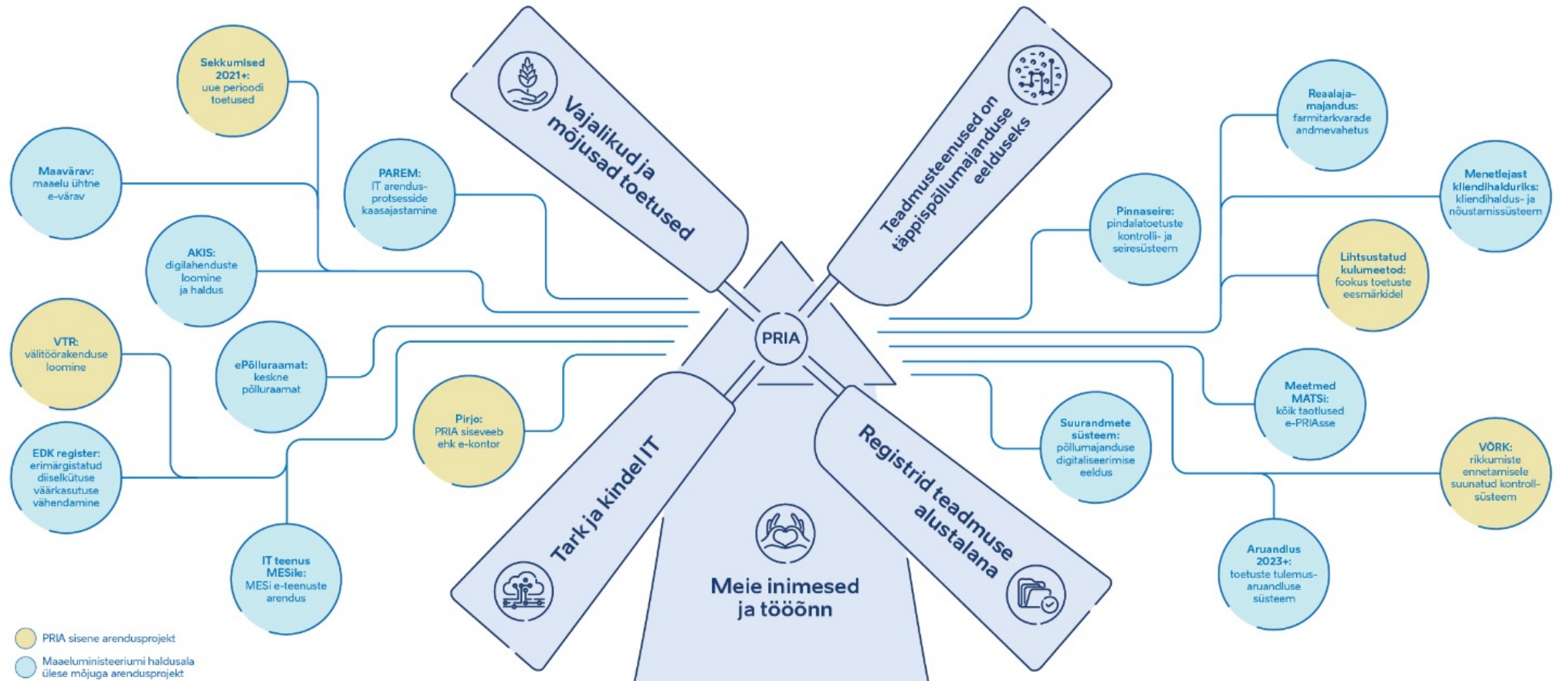
Pinnaseire üleriigiline kompetentsikeskus ...

**valitsemisala
KLIENT**

PRIA arengukava aastateks 2022–2027

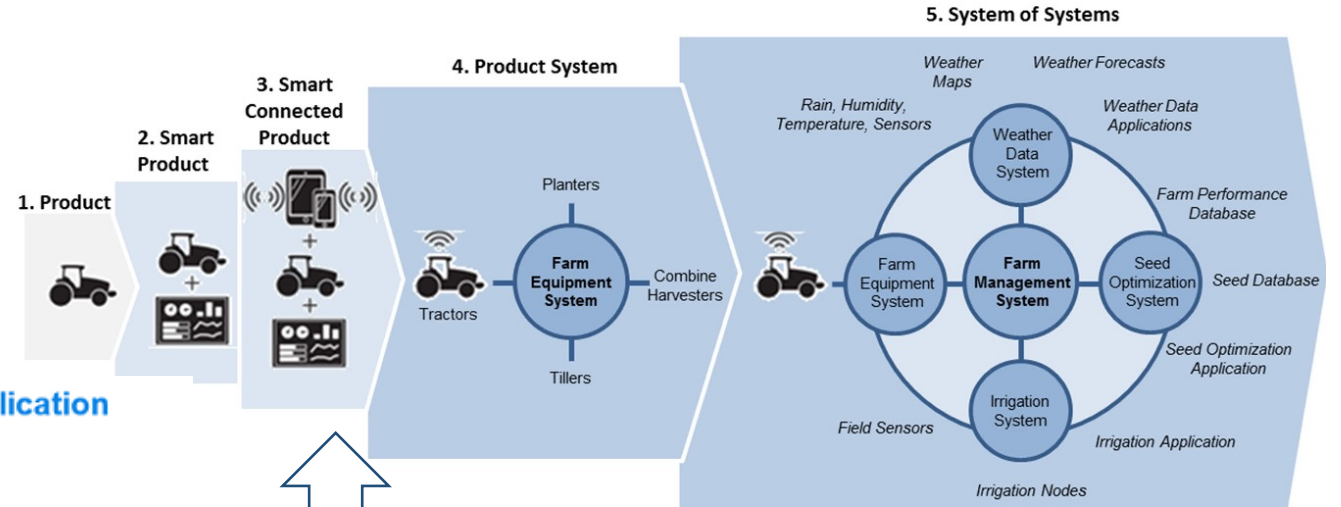
Aastal 2027 hinnatakse PRIAt kasuliku ja usaldusväärse eesti toidu ja maaelu eest seisva partnerina, kus töötavad hoolivad ja õnnelikud inimesed

Põllumajanduse digiareng minevik-olevik-tulevik (kus me oleme?)

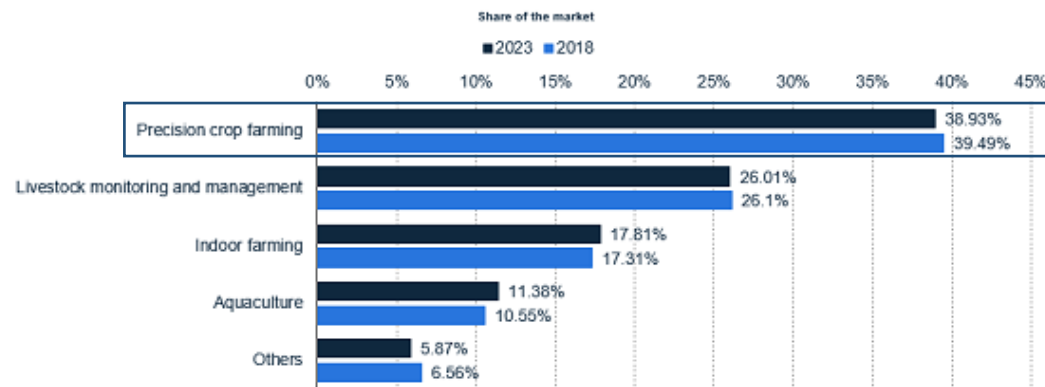
MIKS?

...sest piiratud ressursside ja heitlike olude tingimustes tuleb olla nutikas ja paindlik

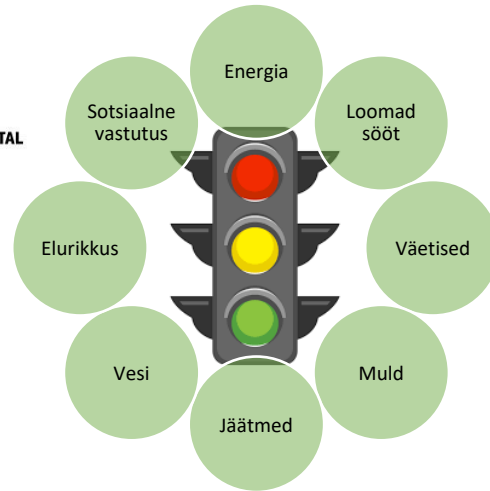
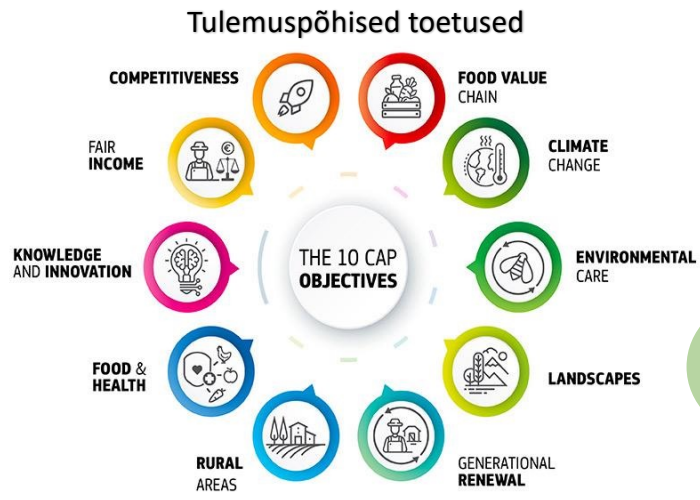
Global agricultural IoT market size in 2018 and 2023, by application

IoT in agriculture market segmentation by application globally 2018/23

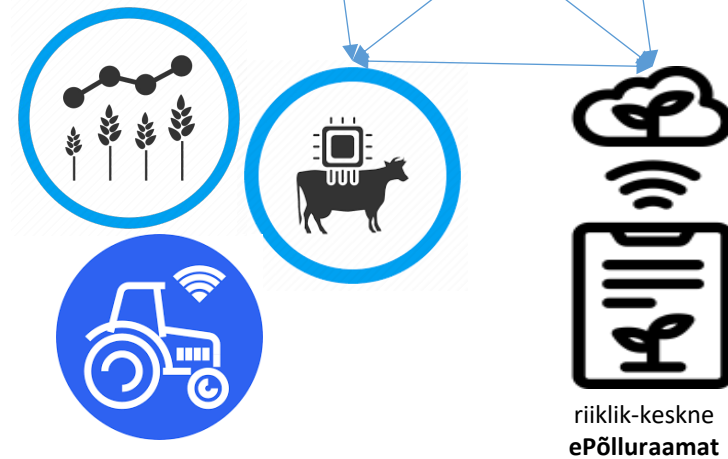
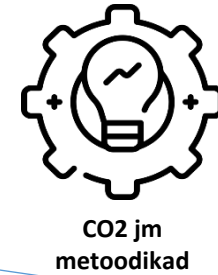
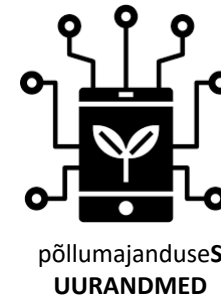

Note(s): Worldwide
Further information regarding this statistic can be found on [page 43](#).
Source(s): BIS Research, [ID 765721](#)

Digivajadused ja võimalused

ELI taksonoomia kuus keskkonnanäesmärki

vajadused

võimalused

Digipöörde võimalused ja takistused

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digitisation-agriculture>

ÜLDINE

- * Põllumajanduse digipööre hõlbustab koostööd kogu väärtusahela ulatuses, toetab põllumajandustootjaid ja pakub võimalusi uuenduslikele ettevõtetele
- * Digitehnoloogiad, nagu tehisintellekt (AI), robotika, asjade internet (IoT), Edge Computing, 5G, plokiahel ja superarvutid, võivad muuta põllumajandust tõhusamaks, jätkusuutlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks.

KASUD

- * Suurem majanduslik ja keskkonnavalne tulemuslikkus, mis võimaldab põllumeestel areneda.
- * Keskkonnasäästlikkus, aidates põllumajandusel muutuda rohelisemaks.
- * ELi digitaalse tarnetööstuse konkurentsivõime.
- * Põllumeeste töötingimuste parandamine.
- * Läbipaistvuse suurendamine kogu tarneahelas.

OHT =>
sektoris
suureneb
digilõhe

Riigi
võimalus-
kohustus
tegutseda!

Ebakindlus põllumajandustootjates seotud

- * ilmastiku, hindade ja sissetulekute kõikumisega
- * töösuhete hooajalisusega
- * tööjõu vananemisega ja madala tehnoloogia kasutamise oskusega

TAKISTUSED

- * Ühenduvusprobleemid (internet)
- * Madal teadlikkus kasulikkusest
- * Süsteemide vähene koostalitlusvõime
- * Põllumeeste oskused
- * Arenduste kulu-tulu suhe
- * Vastumeelsus andmeid jagada

Maaeluministeriumi valitsemisala keskne väljakutse

Toidujulgeolek

Toidu varustuskindluse tagamine

Igal ajal füüsiline, sotsiaalne ja majanduslik juurdepääs

piisavale, ohutule ja toitvale toidule,

mis vastab inimeste toidueelistustele ja tervislikule toitumisvajadusele

Rohepööre

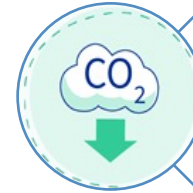
Kasvuhoonegaaside vähendamine

Taimekaitse + riskide vähendamine

Toitainete leostumise vähendamine

Antibiootikumide vähendamine

Tark maakasutus

Kasvuhoonegaaside vähendamine

- Algtase 2020 Eestis **13,1%** = **1,2** milj/t CO₂ ekv

Taimekaitsevahendite vähendamine

- keemilised pestitsiidid **-50%**
- ohtlikumate pestitsiidid **-50%**

Toitainete leostumise vähendamine

- Toitainete kadu **-50%**, et mullaviljakus ei halvene.
- Väetiste kasutamine **-25%**

Antibiootikumide kasutamise vähendamine

- Vähendada kogumüüki - **50%**

Nutikas maakasutus

- **25%** EL-i põllumajandusmaast **mahe**.
- **10%** põllumaast = **maastikuelemendid**

EL

EE

MeM

- Rohelepe
- Talust Taldrikule
- Elurikkus
- Fit55
- jne

- Eesti 2035
- Rohepöörde tegevusplaan

- ÜPP strateegiakava 2023-2027
- PÕKA
- Põllumajanduse ja toidusektori roheülemineku teekaart

Kestlik toidutootmine – digiüleminek

VV rohetegevuskava 2023-2025

Vabariigi Valitsuse rohetegevuskava üldised valdkonnad (9tk)

Energeetika, Kliima, Ruumiplaneerimine, Elurikkus, Transport ja liikuvus, **Toidusüsteemid**, Rohemajandus, Ringmajandus ja jäätmed, Riigivalitsemine. **MeM vastutusalas on „Kestlikud toidusüsteemid“ 3 teemaga**

I KESKKONNA- JA KLIIMAEESMÄRKE TOETAV PÕLLUMAJANDUS

- * Taastav põllumajandus
- * Põllumuldade elurikkus ja seiresüsteem
- * Põllumajandusmaastike mitmekesisuse suurendamine
- * Loomakasvatuse KHG ja ammoniaagi heitekoguse vähendamine
- * KHG inventuuri metoodikate arendusu põllumajanduses
- * Antimikroobikumidekasutuse vähendamine ja loome heaolu ja tervise parandamine

II ROHEÜLEMINEKUT TOETAV DIGIÜLEMINEK PÕLLUMAJANDUSES (MeM+PRIA)

Jäi sisse

- * Kestlikke toidusüsteeme toetavate digiteenuste (nt. väetussoovitused, toidutootmise rohefoor) ja selle eelduseks olev suurandmete arendamise projekt.
- * Keskse e-põlluraamatuprojekt
- * Farmitarkvarade liidestuse analüüsi ja liidestuste loomise projekt
- * Pinnaseiresüsteem
- * Erimärgistatud diislikütuse register (võib-olla välja sest on realiseeritud 2022)

Jäi välja

- * Nõuandesüsteemi ja teadmisiirde arendamise digitaalse raamistiku ja e-teenuste arendusprojekt
- * Ühtse maavärava projekt

III TOIDUJULGEOLEK JA TOIMEPIDEVUS

- * Mahasektori tootlikkuse suurendamine
- * Toiduainetööstuse ja põllumajandustootjate investeeringute toetamine
- * Tarbijate ja toidukäitlejate teadlikkuse tõstmine
- * Kodumaiste alternatiivide leidmine kolmandatest riikidest imporditavatele proteiinsöötadele

Kestlik rahastamine – digitugi?!

EL/EE kestliku rahastamise taksonoomia

MIKS?

Taksonoomia näeb ette, et kvalifitseeruda roheliseks, peab investering panustama oluliselt vähemalt ühte neist kuuest eesmärgist ja ei tohi põhjustada olulist kahju teistele eesmärkidele.

Kliimamuutuste leevendamine

Kliimamuutustega kohanemine

Vee ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse

Üleminek ringmajandusele

Saastuse vältimine ja tõrje

Elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine

PRIA ootel või Realiseerimisel projektid, mis toetavad kestliku rahastamise nõuete täitmist/monitoorimist

- * Pinnaseiresüsteem
- * Suurandmete projekt
 - * Väetusoovitused
 - * Integreeritud taimekaitse
 - * CO2 jalajälje tööriist
 - * Toidutootmise rohefoor ?
- * Farmitarkvarade liidestused
- * Masinate seadmete liidestused
- * E-Põlluraamat
- * Maavärv
- * Finantseerimise tervikteenus
- * EDK register (realiseeritud)

* EL 2019/2088 – [jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamine finantsteenuste sektoris](#)

* Del EL 2022/1288 – [kestliku rahastamise tehnilised, standardid, näitajad, avaldatav teave, meetodikad, esitusviis ja „ei kahjusta oluliselt“ teabe sisu - NB! lisa I](#)

Kestliku rahastamise taksonoomia põllumajandusele

Animal Production: 3 Options for SC to Biodiversity & Ecosystems

Option	Headline	Additional requirements
1 <i>Submitted in March</i>	Extensive grazing where grazing is beneficial for biodiversity	PLUS Range of safeguards to ensure ongoing sustainable management of the land to reduce or reverse pressures on ecosystems and biodiversity - to address: <ul style="list-style-type: none"> • minimising habitat loss via conversion or deterioration of biodiversity rich landscapes • creation and maintenance of features & areas of high biodiversity value • grazing regime • wildlife persecution • supplementary feed Plus: DNSH criteria for the other 5 environmental factors <i>Submitted in March</i>
or 2 <i>Submitted in March</i>	Farming of rare breeds (i.e. supporting genetic diversity)	
or 3 <i>Submitted in March</i>	Sustainable farm-gate nitrogen balance <i>Focus now</i>	

Crop Production: 3 Options for SC to Biodiversity & Ecosystems

Option	Headline	Additional requirements
1 <i>Submitted in March</i>	Incorporates large areas under high-biodiversity landscape features or otherwise biodiversity rich	PLUS Range of safeguards to ensure ongoing sustainable management of the land to reduce or reverse pressures on ecosystems and biodiversity - to address: <ul style="list-style-type: none"> • minimising habitat loss via conversion or deterioration of biodiversity rich landscapes • creation and maintenance of features & areas of high biodiversity value • soil management • wildlife persecution • crop rotation Plus: DNSH criteria for the other 5 environmental factors <i>Submitted in March</i>
or 2 <i>Submitted in March</i>	Abstains from the use of synthetic plant protection products and copper	
or 3 <i>Submitted in March</i>	Ensures sustainable farm-gate nitrogen balance <i>Focus now</i>	

- * Taksonoomia platvormi lisaaruanne (the supplementary report of the Platform on Sustainable Finance), sisaldab täiendavaid kriteeriumide soovitusi tegevusteks põllumajanduses
- * Kestliku rahastamise platvorm https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance_en

Andmete ja info digivõimekuse vältimatus

PROBLEEM !

Sektori jaoks on hetkel peamiseks väljakutseks ebamäärasus ja ebaselgus kliimateemade, süsiniku jalajälje ja põllumeestele pandud süsinikuheite vähendamise kohustuste selgitamisel

Õiglasem, keskkonnahoidlikum ja tulemuspõhise ELi põllumajanduspoliitika

ELi ühine põllumajanduspoliitika toetab põllumajandustootjaid ja tagab Euroopa kodanikele kvaliteetse toidu.

Muutvatele vajadustele ja väljakutsetele reageerimiseks võttis EL vastu uue põllumajanduspoliitika.

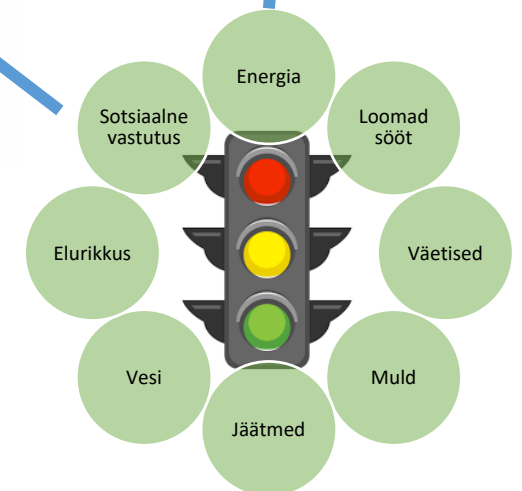
Rohkem tähelepanu tulemuslikkusele

Liikmesriigid kavandavad sekkumisi, tuginedes selgetele tulemustele, ning teatavad edusammudest, võttes aluseks oma strateegiakavade eesmärgid.

Põllumajandustootjad saavad rahalist toetust tingimusel, et rakendavad kliimale ja keskkonnale kasulikku tavasid.

ELi taksonomia kuus keskkonnanäesmärki

Aitäh!

